

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران
مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله علیها) شهرستان شیراز
مقاله درسی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

تأثیر شبکه‌های مجازی بر آسیب‌های رفتاری نسل جوان جامعه ایرانی

استاد راهنما:

سرکار خانم رضوی

پژوهشگر:

منیره محمدزاده

زمستان ۹۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده

شکلات را از غریبه ها نگیرید حتی در فضای مجازی! هنگامی که گمان می کنید فرزند شما تنها کاری که باید برای حفظ امنیت خود انجام دهد، قبول نکردن شکلات از غریبه ها است. به یاد داشته باشید که امروزه با گسترش کاربرد فضای مجازی در زندگی نسل جدید لازم است به کاربردهای فوق العاده مفید و تهدیدات بسیار خطرناک فناوری نوین اطلاعاتی و ارتباطی توجه کنیم. این تحقیق شامل دو فصل است که فصل اول آن با موضوع چرستی فضای مجازی ارائه شده است. در این فصل در مورد اهمیت فضای مجازی در دوره انقلاب اسلامی، تأثیر فضای مجازی بر ارتباطات انسانی در خانواده که به بنیان خانواده و نقش اینترنت و فضای مجازی اشاره شده است. در ادامه این فصل به تبیین باورهای مذهبی، تهدیدهای فضای مجازی، انواع رسانه و شبکه های اجتماعی برگرفته است. فصل دوم با موضوع آسیب های فضای مجازی، اشاره به اختلافات روانی، بیماری های جسمی و بررسی آسیب های اینترنت بر آن اشاره کرده است که آسیب های اینترنت ایران خود شامل پنج شاخه است: یک: ابعاد امنیتی اطلاعات دوم: ابعاد اجتماعی سوم: ابعاد سیاسی و ...

کلیدواژه ها: رسانه، مجازی، ارتباطات، اینترنت.

مقدمه

خیلی از بخش مهمی از زبان روزانه خود را در فضای مجازی و به خصوص شبکه های اجتماعی می گذرانیم. در این فضا زندگی می کنیم، شاد و غمگین می شویم، به کارهای روزمره خود می پردازیم و در دنیای سرگرمی و اخبار غوطه ور شده و از دریچه صفحات روشن تلفن همراه خود در دنیایی پر از هیاهو به و گذار می پردازیم. (رجبی، ۱۳۹۸، ص ۳)

اینترنت یکی از علم های بزرگ الهی است. اما در عین حال یک نعمت بزرگ هم هست. یعنی چاقوی دو دم و خطرناک .. (مقام معظم رهبری، ص ۳) در ایران در سال ۱۳۷۱ تعداد کمی از دانشگاه های کشور مثل دانشگاه صنعتی شریف، دانشگاه گیلان با واسطه مرکز تحقیقات فیزیک نظری به اینترنت وصل شدند تا با دنیای خارج به تبادل ایمیل بپردازند در نتیجه در سال ۱۳۷۲ ایران به شبکه اینترنت پیوست. (فرحبخش، ۱۳۹۶، ص ۱۵)

در این تحقیق سعی داریم تا با زبانی ساده از فضای مجازی و آسیب های رفتاری آن بر افراد جامعه (از دیدگاه سیاسی - فرهنگی - اجتماعی) به آن بپردازیم.

رسانه در لغت و اصطلاح

۱- رسانه: به معنی هر وسیله ای است که انتقال دهنده فرهنگ افکار عده ای باشد.

۲- رسانه: (اسم) هر وسیله ای که انتقال دهنده فرهنگ ها و افکار عده ای باشد. مانند: رادیو،

تلویزیون، ماهواره، اینترنت، صفحات نوری، شبکه اجتماعی و ...

رسانه حامل اطلاعات و پیام هایی از پیش طراحی شده را ایفا می کند و واسطه ای است

مابین انتقال دهنده و گیرنده پیام که در طول زمان دچار تحول و پیشرفت گردیده است. (محمدی،

۱۳۹۷، صص ۲۳-۲۴)

چیستی فضای مجازی

۱- اهمیت فضای مجازی

این حوزه به اندازه انقلاب اسلامی اهمیت دارد. رهبر معظم انقلاب در مقام تشبیه فرمودند:

«این فضا مثل رودخانه پر از آب خروشان است که می آید و دائماً هم بر آب آن افزوده و خروشان

تر می شود. اگر ما برای این رودخانه برنامه داشته باشیم، زه کشی و هدایت کنیم و این رودخانه

به سد بریزد، می شود فرصت، اگر رهاش کنیم و برنامه ای برای آن نداشته باشیم، می شود تهدید،

و اینترنت الآن مثل یک جریان افسارگسیخته است... مثل کسی که یک سگ وحشی را بیاورد

بگویند قلاده اش کو؟ بگویند سفارش کردیم آهنگر قلاده بسازد. (مقام معظم رهبری، ص ۳)

دین مبین اسلام به عنوان کامل ترین و جامع ترین ادیان الهی، تأکید و توجه ویژه ای نسبت

به تهدیدات نرم معطوف داشته است. (محمدی، ۱۳۹۷، ص ۲۱)

اعتیاد مجازی

الف) اعتیاد رایانه

ب) اعتیاد به بازی

ج) وسواس به اینترنت

د) هرزه بینی

اختلالات روانی

سادیسیم و مازوخیسیم عبارت است از: آزار دادن، تحقیر کردن دیگران و بی احترامی به آن ها و یا بالعکس آزار دیدن و یا مورد بی احترامی و تحقیر دیگران قرار گرفتن که سبب ارضاء روانی می شود. این نابهنجاری به تعاملاتی گفته می شود که در آن، یک شخص، با آزار دادن فرد دیگری که از درد کشیدن لذت می برد، ارضا می شود.

در افراد مازوخیسیم هراس عظیم از تنهایی و ناتوانی موج می زند. از این رو برای رهایی از قید مسئولیت و تصمیم گیری می کوشند تا جزیی شوند از کل نیرومندتری که بیرون از آنهاست. این کل نیرومند ممکن است یک شخص یا یک مؤسسه، خدا، ملت، وجدان یا وسواسی روانی باشد. (رجبی، ۱۳۹۸، ص ۱۵)

۲- آسیب های جسمی

بیماری های چشمی

استفاده بیش از حد از فضای مجازی تلفن همراه باعث بیماری های چشمی مثل خشکی چشم و ضعف بینایی می شود. بیماری هنگامی رخ می دهد که چشم به اندازه کافی اشک تولید نمی کند در نتیجه متورم، قرمز و تحریک می شود.

چاقی

تنبلی و کم تحرکی

بیماری های دست

بیماری گردن و ستون فقرات (رجبی، ۱۳۹۸، صص ۷-۳۰)

۳- آسیب های اینترنت ایران

ابعاد امنیتی اینترنت

الف) جاسوسی امنیتی

ب) کاهش اقتدار سیستم امنیتی و اطلاعاتی

ج) آموزش های مخرب

ابعاد اجتماعی

الف) ارتباطات نامتعارف میان جوانان

ب) جرائم اینترنتی و رایانه ای

ج) گسست میان نسلی

د) بی هویت سازی

هـ) تهدید بنیاد خانواده

ابعاد سیاسی

الف) ایجاد گروه های سیاسی مجازی

ب) کارکردهای مشروعیتی

ج) بی اعتناسازی مرز

د) دیدگاه های جریان های معاند به داخل

ابعاد بین المللی

الف) ورود بازیگران جدید در عرصه مناسبات داخلی

ب) افزایش ضریب نفوذ جریان های معاند

ج) افزایش همگرایی داخلی و خارجی همفکر علیه نظام

ابعاد فرهنگی

الف) کاهش نفوذ در رسانه های ملی و داخلی

ب) بسترسازی بیشتر برای تهاجم فرهنگی

ج) چالش های اعتقادی در مباحث دینی و مذهبی (مقام معظم رهبری، ص ۲۲)

نتیجه گیری

امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: «کسی که زمان خود را بشناسد، آماج اشتباهات قرار نمی‌گیرد.»

نکته اینجاست که برای درک این پیچ تاریخی و رسالت خطیری که امروزه به عهده ماست، سواد رسانه ای خودمان را بالا ببریم تا دچار آسیب های گفته شده ناشی از مصرف بالای از اینترنت و فضای مجازی نشویم.

با بالا بودن سود رسانه ای می‌توانیم شایعه و شبهات را پاسخ گو باشیم و دشمن نتواند از این طریق باورهای اعتقادی را مورد حمله قرار دهد و آنها را بی ارزش جلوه دهد.

امروزه جنگ به جایی که تن به تن باشد از طریق فضاهای مجازی اتفاق افتاده و اگر مبلغین، رسانه و صدا و سیما و ... برای مقابله در این عرصه حضور پیدا نکنند جوانان و نوجوانان بیشترین آسیب را از فضای مجازی برخوردار می‌شوند و گاهی خسارات جبران ناپذیری به دنبال دارد.

فهرست منابع

۱. رجبی، علی محمد، آسیب های اجتماعی فضای مجازی، انتشارات پشتیبان، اول تابستان ۱۳۹۸.
۲. فرحبخش، کیومرث، شبکه های اجتماعی و خانواده، انتشارات مرسل، زمستان ۱۳۹۶.
۳. محمدی، علی، تهدیدهای فضای مجازی و راهکارهای مقابله با تکیه بر آیات و روایات و رهنمودهای مقام معظم رهبری مدظله، انتشارات آفتاب گیتی، ۱۳۹۷.
۴. مقام معظم رهبری مدظله، فضای مجازی از نگاه رهبر انقلاب.
۵. نصیری، معصومه، سواد رسانه ای و خانواده، انتشارات پشتیبان، اول پاییز ۱۳۹۶.